

Anar de gallufes

Andreu Salom i Mir

El pas del temps, el canvi de models de vida, de sistema econòmic, d'estructures mentals i ideològiques han comportat, entre moltes altres coses, la caiguda en desús de nombroses expressions, dites o frases fetes que eren força usuals en les dècades anteriors a l'arribada del turisme de masses. És un lloc comú asserir, també, que la llengua parlada s'ha vist força afectada a conseqüència de la intromissió constant del castellà, a través dels grans mitjans de comunicació i la immigració massiva de castellanoparlants. La condició de colònia espanyola ha acabat d'agreujar la nostra pròpia situació lingüística i ha empobrit la llengua.

Una d'aquelles expressions genuïnes que ja resten oblidades, i que han perdut l'àmbit d'ús en què eren emprades, és el de «anar de gallufes». El mot gallufa, segons l'Alcover-Moll, té diversos significats, però ací el que ens interessa és el de 'collidora d'olives externa, o sia, vinguda d'un altre poble'. Era un terme habitual en els pobles de la serra, on la collita d'olives era abundant. En els esplets, els amos de les possessions llogaven les collidores. N'hi havia de la mateixa vila, però moltes venien dels pobles del Pla. L'expressió que aquestes

utilitzaven quan sortien de les seves respectives viles era anam a muntanya.

Les gallufes solien arribar a les possessions per Tots Sants. Eren considerades al·lotes un poc capbuit, per tal com, en una societat tradicional estricta i estamental, gaudien d'una llibertat individual i personal. Eren fora de ca seva i aprofitaven la situació per a gaudir de certes llibertats, lluny de la vigilància disciplinària del seu poble. Vivien a unes casetes

prop de les possessions, on disposaven de foganya per a fer-hi foc. Allà parlaven, cantaven i organitzaven qualche ball. I a la vora del foc, enrevoltant la fogatera, hi podia sorgir la passió i néixer l'amor.

Atès el context, anar de gallufes era l'expressió que

hom solia usar, en aquells temps, equivalent a la de l'època turística anar d'estrangeres o anar de picador. Així, els joves més bullanguers visitaven, als vespres, les casetes de les gallufes. Sovint s'hi organitzaven balls i saraus, que podien donar pas a jocs eròtics i sexuals, els desitjos reprimits. Focs, plaers, amor, sexe, però també enyorança i, potser, sofriments. Tot en u.■

Una d'aquelles expressions genuïnes que ja resten oblidades, i que han perdut l'àmbit d'ús en què eren emprades, és el de «anar de gallufes».

Fonts consultades

Valldemossa. L'amor i la cuina, de Sebastià Trias Mercant (Ed. Moll, Palma 1982).

Diccionari català-valencià-balear (Alcover-Moll), tom 6.